

F R E D N I N G S V Æ R D I E R

EMIL AARESTRUPS HUS, NYSTED

GULDBORGSUND KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	20.10.2010
Besigtiget af:	Maria Wedel Gjelstrup
Journalnummer:	2010.7.82.07/376-0001
Kommune:	Guldborgsund kommune
Adresse:	Adelgade 80, 4880 Nysted
Betegnelse:	Emil Aarestrups Hus, nysted
Fredningsår:	1982
Omfang:	<i>Forhus (1700-tallet, ombygget ca. 1800), sdr. sidehus med lude (ca. 1800) og ndr. sidehus med lude (før 1791)</i>

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Byhus beliggende i husrækken i Adelgade.

Elleve fags enetages bindingsværksforhus med en facade, der er rødkalket over stok og sten, teglhængt heltag og to sidehuse bygget til på bagsiden.

Forhuset har en lav sorttjæret sokkel og på facaden er placeret seks hvidmalede korspostvinduer. Profilerede hvidmalede lister i træ udgør gesimsen og i tagryggen findes to hvidtede skorstenspiber. I de to søndre fag findes et portrum, der fører om til haven. Portrummet er mod gaden lukket af en mørkegrøn tofløjet port forsynet med halvcirkulære lister.

Bagsiden af huset er hvidkalket med sorttjæret sokkel og gråmalede vinduer. På bagsiden er opført to sidehuse, et søndre i tre fag og et nordre i to fag, med tilbygget lude i gavlen. Alt er udført i bindingsværk, kalket over stok og sten, med synligt træværk under kalken. Sidehusene har gennemstukne bjælketappe og taget er teglhængt og afvalmet. På det nordre sidehus findes en mørk revledør til køkkenet. I haven findes også et baghus, som dog ikke hører under fredningen.

I portrummet er en tofløjet brun fyldningsdør ind til husets forstue. Mod gaden ligger stuer og mod gården studiekammer, spisestue og et værelse. I det nordre sidehus er der køkkenet med et gammelt ildsted. I det søndre sidehus et nyere toilet og værelse. Alle rum har plankegulve på nær køkkenet, der har et ældre teglstensgulv, væggene malet i skiftende farver, med hvide paneler og gerichter. Alle lofter er bræddebeklædte med synlige bjælker, på nær den midterste stue hvor loftet er pudset og bjælkerne er pakket ind.

I dag fungerer bygningen som museum.

— BYGNINGSHISTORIE

Huset blev opført i midten af 1700-tallet med en bagvedliggende gård, et baghus og en have helt ned til noret.

I 1761 nævnes et forhus på elleve og et baghus på ti fag første gang. Før 1791 blev der tilbygget et tofags sidehus, som må være det nordre. Det søndre sidehus på tre fag nævnes først i 1818. Forhuset blev i samme periode ombygget eller nybygget med bjælkelaget hævet over tagremmen og et genanvendt tagværk.

Emil Aarestrup boede i huset fra 1829-1838. Aarestrup var egnens læge og tog ud fra huset på sygebesøg. I sin fritid skrev Aarestrup digte og de fleste af de digte, der senere er blevet udgivet, er skrevet i dette hus. Det var ligeledes her han fik besøg af sin gode ven, forfatteren Chr. Winther, hvis fortjeneste det er, at Aarestrups digte blev udgivet i 1838. I dette hus blev fem af Aarestrups i alt 12 børn født, før han i 1838 flyttede til Sakskøbing.

Fra 1838 til 1990'erne har huset været anvendt til almindelig beboelse af indtil flere familier samtidig.

Huset er i 1985 istandsat på tag og fag af arkitekt Per Axelsen.

I 1992 stiftedes foreningen ”Digteren Emil Aarestrups Hus” og der blev iværksat en større restaurering, tilbage til det udtryk man regner med huset har haft på Aarestrups tid. Enkelte møbler har tilhørt Aarestrup, bl.a. en rejsekiste og et medicinskab. Huset blev genåbnet som museum på Emil Aarestrups 200-års fødselsdag den 4. december 2000.

I 1994 blev den oprindelige markstensbelægning i portrummet lagt på ny.

— KILDER

Huse i Nysted, Nysted bevarelsesforening 2008.
Emil Aarestrup – Digterens Hus i Nysted
Bygningsrapport for ”Museet Emil Aarestrups Hus i Nysted”
Bygningshistorisk undersøgelse af tegnestuen Kvisten Aps.

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

Huset indgår i en klar sammenhæng i gadeforløbet, hvor gadens bygninger opfattes som et langt forløb, men samtidig opfattes hvert hus for sig pga. variation i størrelse og farve.

Baghuset opdeler haven i to dele, hvilket giver værdi, idet haverummene bliver små og intime. De to sidehuse, der er bygget på som knopskydninger, er placeret lidt forskudt fra hinanden. Dette skaber rum på begge sider af sidebygningerne, samt et lille gårdrum imellem dem. Have og hus fletter sig på denne måde sammen og dette giver en særlig værdi, hvor linjerne mellem ude og inde udviskes.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

I portåbningen findes et portrætrelief af Emil Aarestrup, samt en mindeplade på facaden, som knytter digteren til stedet. I portrummet ud mod haven ses spor efter beslag, der viser, at her også engang var en port, der lukkede portrummet af i begge ender. I portrummet sidder endvidere den gamle krog til en vandspand og et langt skaft med krog, som har været brugt til at fjerne strå, hvis der skulle gå ild i stråtaget.

De kulturhistoriske værdier findes særligt i de gamle stuer, der ligger på række ud mod gaden. Ildstedet i køkkenet og skorstenen på taget af det nordre sidehus, har bevaret sin oprindelige placering.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Arkitektonisk er facaden enkel og taktfast, hvor tyngden ledes hen til den gamle port, som bliver det stærkeste element i facaden.

I de sammenhængende stuer ses mange detaljer som synlige bjælker i loftet, bevarede ældre vinduer og døre. En særlig detalje findes i den midterste stue, hvor loftet og stuk er rundet af sammen med loftbjælkerne. De mange stuer er malet i hver deres stærke farve, hvilket giver et særligt perspektiv igennem de hvide gerichter fra stue til stue.

De to sidebygninger mod gården indeholder meget små og smalle rum, som til gengæld får en stor kvalitet ved lyseindfald fra flere sider, og man fornemmer hele tiden nærheden til haven udenfor.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

De bærende fredningsværdier knytter sig til facadens opbygning med det brede portrum og selve porten, til de ældre vinduer og alle udvendige overflader, til det ubrudte tag på forhuset samt til de to sidehuse med deres specielle tagformer. Til gårdrummet mellem sidebygningerne og pigstensbelægningen i gårdhaven og i porten.

Indvendigt til de synlige bjælker, plandisponeringen, samt detaljer omkring vinduer, døre, det gamle ildsted og den originale materialeholdning.

— ANBEFALINGER

Ingen angivet